

HIIU FOLGI LEHT

Nr 1

Hea folgisõber!

Käes on VII Hiiu-maa Pärimusmuusikafestival Hiiu Folk ja Sinu käes on esimene Hiiu Folgi leht. Kuus aastat on festival juba oma elu elanud ja Hiiu saarele palju häid muusikuid kokku toonud. Rõõm on, et festival on jõudnud igasse Hiiu-maa nurka ja seda on kõigis paigus soojalt vastu võetud. Aitäh, et oled meiega, jagamas ilusaid festivali hetki!

Pärimusmuusikuna tunnen iga aastaga järjest enam kui oluline on see, et me teaksime oma juuri. Et me oskaksime väärtustada seda, kuidas elasid inimesed siin väikesel Eestimaal sadu aastaid tagasi ja miks nad nii elasid. See on meie rahva ühine minevik. See on midagi, millele mõeldes me saame koos nutta ja koos naerda, mida me saame koos mäletada, koos kalliks pidada ja koos hoida. See on meie asi. Kui me püüame aru saada oma vanaemadest ja õpime austama seda elu, mis on kunagi olnud, siis kasvame me ühiselt ka terve rahvana suuremaks. Pärimusel on selles kõiges väga suur ja oluline roll, sest selles on järjepidevus ja elu. Kui me rahast rohkem õpime hindama oma vanemate ja vanavanemate tarkusterasid, siis saame me rikkamaks ka rahvana. Loodan väga, et VII Hiiu-maa Pärimusmuusikafestival, mis on pühendatud Eesti Vabariigi taasiseseisvumise 20. aastapäevale aitab kaasa ühise hingamise leidmisele ja hoidmisele...

Lugupidamisega ja soojade folgitervitustega,
Astrid Nõlvak

NB!

SUUR AITÄH kõigile, kes on olnud abiks korraldamisel ja aidanud nõuga või jõuga.

Eriline tänu: Rainer Nõlvak, Hiiu Folgi meeskond, Enn Kunila. Aitäh toetajatele;koostööpartneritele: Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Selver, Starter, Balbiino, Eesti Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus, Kultuuriministeerium, Eesti Kirikute Nõukogu; Mulgireisid, hiiu-maa.ee, ERR, Kärdla linn, Käina vald, Pühalepa vald, Kõrgessaare vald, Emmaste vald, Eesti Evangeelne Luterlik Kirik.

Foto: Mart Mõniste 2010

MUUSIKUD

Jaak Johanson ja pärimus...

Kas inimesed võiksid pärimusest rohkem teada? Ja miks?

Just Elava pärimuse väljas püsimine on üsna tugev kaitse ja immuunsüsteem, kiirustava, hoolimatu ning nõrgemaid ärakasutava tarbimisprogressi sundolukorras. Pean silmas suguseltsi ja päritolulugude teadmist, kohalikku ajalugu, ravimtaimede ja looduslike pühapaikade tundmist, usuloo tundmist, kõikvõimalikku elutervet elutarkust, kasvõi eluliselt vajalikke lihtsaid ja keerulisemaid tööoskusi jne ... laulud, lood ning teiste inimestega koos-olemise-elamise oskused on selle kõige kroon ... palju vähem oleks teraapiahullust käitumissuhtlemistreeninguid käitumis- ja suhtlemishäireid elutreeeenereid elusam elada.

Miks võiksid noored tulla pärimusmuusikafestivalile?

Ma usun nad tulevad, kui nad kõike eelnevat tajuvad ... Noored ju otsivad tõelist, ehedat, aga ka metsikut ja sügavat ... igavikulist ja uut, mis on paradoksaalselt sabapidi koos nagu talv ja kevad ... Kui nad

tajuvad, et seda kõike nagu teeseldakse formaadipõhise kultuuritoote pakkumiseks kliendile või rahvuspatrootilise linnukese kirjasaamiseks kulkalt, siis ma arvan, et nad ei tule ...

Kui ma ei eksi, siis sa oled siin igal aastal kohal olnud ja nii on Hiiu Folk koos sinuga üles kasvanud. Kas folgifestival on saanud kuidagi osaks sinust, millela enam suve ette ei oska ehk kujutada?

Mul Hiiumaal mitmeid häid sõpru, see on kallis koht. Mulle on meeldinud HIIUFOLGI suhteline väiksus ja delikaatne napsilembuse tõrjumine. Minupoolest võiks kogu tegevus olla veelgi väiksema-lavalisem, vähem-võimendatud, puude-alune-kadakate-tagune KOKKKULAULMINE-MÄNGIMINE, elulejulgustavate mõttevahetuste ja õpitubadega vaheldumisi ... Ilma festivalaalideta suve kujutan ette väga hästi, "festival" on ju ometi üsna ärakulunud "formaad", kuigi ta toimib veel küll ja küll ja küll, ikkagi võiks hakata sedasorti kokkusaamisi kuidagi uuesti nimetama – mõtestama.

Miks on hea, et Hiiumaal on folgifestival?

Kuni sõnad „folk-, pärimus-, rahvamuusika“ ... seostuvad tõesunde, väärika eluhoiaku, rõõmu ning eheduse otsimise ja äratundmisega, võib sellega seotud ettevõtmistest tolku olla igal pool ja igal ajal.

“Hea muusika – jumalate naer”

Vendade TARMO JA TOOMAS URBI kõlavat häälekaja saab kuulda Kassari kiigeplatsil autorilaulude päeva hilisõhtul. Küsisime Tarmolt seitse lühikest küsimust, millele saime seitse lühikest vastust:

Miks te laulate? Miks lilled lõhnavad?
Te olete vennaga koos pikalt laulnud. Kas lugusid kirjutate koos? Lood sünnivad ise, aga nad sünnivad meile mõlemale.

Miks on oluline jagada oma loomingut teiste inimestega? Ei ole oluline. Lood on tähtsad iseenele ja vaimudele. Lugude kaudu jagame teiste inimestega iseennast ja oma maailmu.

Millal te viimati Hiiumaal laulmas käisite? Ausalt, ei mäleta. Küll aga

on Hiiumaa mulle alati armas olnud. Tuhanded head mälestused.

Mis on teie jaoks Hiiumaa juures kõige erilisem ja miks? Igakordne taasavastamiserõõm.

Mis on teie jaoks muusika? Hea muusika - jumalate naer. Halb muusika - hoiatus ja meeldetuletus. Annet ei õpi.

Tänavune Hiiu Folk on pühendatud Eesti Vabariigi 20. aastapäevale ja seetõttu kuuleb sel aastal vaid Eesti esinejaid. Te olete pikalt elanud USA-s. Mida tähendab Eesti Vabariik teie jaoks? Vabadust vene võimust. Eesti kui MAA ja rahvas tähendab muidugi hulga enamast kui riiki.

Hiiu sugemetega Tartu kohvik – Anna Edasi

Sel aastal võivad folgitajad leida kõhutäidet ühest eriti erilisest kohvikust: nimelt tuleb toltlustama kohvik Anna Edasi, mis igapäevaselt tegutseb Tartus, kuid on tegelikult Hiiu saare sugemetega.

Anna Edasi oli kohviku perenaise – **Birjo Urbase** – vanavanaema, kes pidas koos August Edasiga Hiiu maal Loja külas talu. Kohviku koduleheküljelt võib lugeda Birjo sõnu Loja küla ja esivanemate kohta: „See paik oli minu lapsepõlve muinasjutumaa, kus Mamma ja Papa küpsetasid leiba ja suhkrukringleid. Siiani on meeles sahvris

olnud hapu leiva ja meekärje lõhn ning õitsvates sirelites sumisevad mesilased.“ Just sellise tunde soovib Birjo oma kohvikus igale küllastajale edasi anda. Peale selle, et kohvik kannab Birjo vanavanaema nime, kõneleb see vajadusest ja kohustusest oma teadmisi ja oskusi teistele edasi anda.

Kõik toidud tehakse kohvikus koha peal ja võimalikult puhtast toorainest. Hiiu maale tulles püüavad Urbased kõigile folgi küllastajatele pakkuda nii eestipärast ja koduse maitsega toitu kui võimalik. *Heade maitseelamusten!*

Tegevust ka kõige pisemale – astu sisse lastepessa!

Lastepesast ja kogu perega folgile tulemisest jutustab muusikaõpetaja **Timo Lige**, kes tegi lastepesa 2009. aasta folgifestivalil Kassaris:

Mida arvad sellest, kui väikeste lastega festivalile tullakse? Ma usun, et folgile tullakse rõõmuga kogu perega, sõltumata laste vanusest, sest tegu on minu arvamuse kohaselt kõige lastesõbralikuma festivaliga, pärast lastefestivali. Ja lastesõbralikuks teeb Hiiu folgi just eeskätt see, et tegu on alkoholivaba üritusega. See küll ei anna 100% garantiid, et seal purjus inimesi ei kohtaks, kuid vähemalt ei tarbita seda massiliselt kohapeal ja see

annab festivalile ka teistsuguse hingamise. Loomulikult annab lastele lisaväärtuse ka lastepesa ja mitmed meisterdamisvõimalused!

Kas ja miks peaks lapsed lastepessa tulema? Lastepesast peaks küll kõik lapsed vähemalt läbi astuma, sest seal toimub midagi, mis on just spetsiaalselt nendele mõeldud. Paari aasta tagusest kogemusest võin öelda, et algust oli raske vedama saada (et saada kokku kriitiline mass lapsi, et alustada), kuid kui asi juba jooksis, siis tuli lapsi rõõmuga ja paljud vaatasid ikka ja jälle korduva sama etenduse ära mitmeid kordi.

Lastepesa tegija 2009. aastal - Timo Lige.

Inimene looduses ja loodus inimeses

Suure osa õigest folgimeeleolust loob kindlasti keskkond, mis tegevust ümbritseb. Kaunid looduspildid ja linnulauluhüüded annavad muusikale lisaväärtust ning sulatavad kõik üheks imeliseks tervikuks.

Selleks, et folgitajatel oleks võimalus end täielikult looduse rüppe heita, viib **Tiit Leito** soovijad Hiiu Folgi loodusmatkale.

Kuhu sel aastal inimesi matkama viid?

Sellel aastal tutvume Hiiu maa keskosas asuva Eesti suurima sisemaal asuva Kaibaldi liivikuga, selle tekkeloo ja loodusega.

Mis on selles kohas eriline ja miks tasub see oma silmaga üle vaadata?

Jalgsimatkal liivikule saadavad meid vanad valgusküllased nõmmemetsad oma kaunite samblikumännikutega. Liivikul uurime millised taimed liivalagedal kasvavad ja püüame mõistatada millised loomad on oma jäljed siia jätanud. Metsas tutvume siin kasvavate

tähtsamate taimede, sammalde ja samblikega. Selleks ajaks on ka esimesed mustikad valmis saanud. Kogu matka jooksul on vabaks aruteluteemaks „Inimene looduses ja loodus inimeses“.

Miks on üldse inimese jaoks oluline looduses matkata?

Ühismatkad sobivad inimestele, kellel ei ole palju aega, kuid soovivad näha huvitavaid kohti ja saada kiirelt vastuseid ümbritseva looduse kohta. Ise kõike uurida ei ole alati võimalik ja ka vajalik, sest igal meist on omad

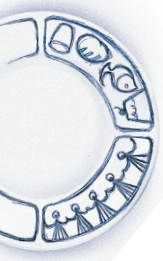
tööd ja havid, mis ei pruugi üldse loodusega seotud olla. Üksi looduses liikudes tunnetab inimene oluliselt sügavamalt kõike seda, mis tema ümber toimub. Kogeb kui väike ja kaitsetu ta päriselt on, küll vihma, külma, tormi, üksinduse ja pimeduse ees. Ja seda on vaja, et inimene ei arvaks ennast suuremaks kui ta tegelikult on.

Kuid pole vahet kas matkame koos või liigume üksi, kindlasti saab rikkamaks meie ilumeel, selgineb mõte ja jalgadesse tuleb jõudu juurde.

Mandrimees küsinud hiidlaselt: „Kuhu see tee viib?“

Hiidlane vastanud: „Ei see tee vii kuhugi, ikka ise tuleb minna!“

INIMESED FOLGIST

Hannes Maasel, Hiiu maavanem:

Miks võiks Hiiumaa inimene folgifestivali pärast kodust välja tulla? Muusika, mida esitatakse, on hingekosutav. Esinejad on siirad, vahetud ning muidugi heal tasemel. Korraldajad on oma töö teinud südamega. Kogu õhustik Kassari kontserdiplatsil on ülimalt meeldiv ja hubane. Kõik see on see, mis kutsub vaatama, kuulama ja osa saama.

Kas see on teie jaoks oluline, et Hiiumaal on oma folgifestival?

Jaanus Valk, Kõrgessaare vallavanem:

Ma arvan, et folgifestivali toimumine Hiiumaal on väga oluline. See on nii kodune ja "juurte" juurde tagasi viiv üritus, et tundub nagu olekski ta kogu aeg nii olnud.

Ants Orav, Pühalepa vallavanem:

Oluline on, et Hiiumaal toimub palju erinevaid kultuuri- ja spordiüritusi. Folgifestival on nende seas omas kindlas nišis ja aastate lõikes aktiivselt arenenud. Kasvav pealtvaatajate ja osalejate hulk näitab selgelt seda, et üritus on vajalik ja kogub üha enam populaarsust.

Georg Linkov, Kärkla linnapea:

Hiiu Folk on väga oluline üritus mitmel põhjusel: a) taoline suurüritus suurendab Hiiumaa tuntust: reklaam toimumiskohast levib nii Eestis kui välismaal, samuti on esinejad Eestist ja välismaalt; b) suur külastajate hulk on kasulik Hiiumaa majandusele: külalised panustavad meie ettevõtete tegevusse; c) ühisüritused liidavad rahvast: kohtutakse sõpradega, tuntakse ühtsust, ollakse ühise asja pärast väljas; d) saab suure muusikaelamuse. Ootan põnevusega selle aasta festivali!

Tiit Peedu, Emmaste vallavanem:

See ei ole ainult minu jaoks oluline, vaid see on oluline kõigi hiidlaste ja Hiiumaa külaliste jaoks. Sellel festivalil on võimalik kohtuda inimestega, keda pole pikka aega kohanud. Puuduvad igasugused vanuselised piirid. Kõige üllatavam – muusikafestivali saab ja on võimalik korraldada ilma alkoholita.

Ilmi Aksli, Käina vallavanem:

Folgifestival on üritus, mis sobib väga hästi Hiiumaa looduse, miljöö ja inimeste juurde. Kui mõelda, milliseid suurüritusi üldse võiks Hiiumaal korraldada, siis tuleb tunnistada, et kindlasti ühed enim sobivad on just kultuuriüritused. Meil on palju igas vanuses inimesi, kes ise folkmuusikaga tegelevad või seda hinnata oskavad. Meil on hea meel, et Hiiumaale tulevad folkmuusikaelamusi pakkuma oma ala tugevad tegijad ja meil on võimalik sellest osa saada. Folgi tegijad ja nautijad on mõnus seltskond, kes on alati saarele teretulnud.

Kas see on teile tähtis, et teie vald oleks folgifestivali tegevuste juurde kaasatud?

Miks? Hiiu Folgi üritustega on kaasatud ka teised omavalitsused, kuid folgi süda tuksub juba sünnihetkest saati Käina vallas ja selle üle on meil siiralt heameel. Folgifestivali korraldamisse ja läbiviimisesse on kaasatud meie noored, kellele on see väärtuslikuks kogemuseks. Käina Huvi- ja Kultuurikeskuses toimuvad töötod annavad suvepuhkuse ajal korraks uue elu huvikoolile ja harukordse kogemuse võimaluse ka meie õpihimulisele noorsoole.

Juba paar aastat on festivali sündmused leidnud aset üle terve Hiiumaa. Kuidas on teie valla rahvas folgi vastu võtnud? Arvan, et Käina valla rahvas on folgi väga hästi vastu võtnud ja enamus leiab aja, et folkmuusikaga koos suve nautida. Meeldivaks teeb ürituse ka see asjaolu, et Hiiu Folk on alkoholivaba üritus. Sinna võib julgesti kogu perega minna ja nii jäävad vallarahvale folgipeost vaid meeldivad mälestused.

Pikatanava jalutusretk Kärklas 2010 - foto: Tuuli Tammla.

Hannes Maasel ja Astrid Nõlvak Hiiu Folk 2009 Kassari Kiigeplats - foto: Enn Sutting

Hiiu Folk 2009 Kõpu Kõlameel rahvamuusikaansambel Canteloja rahvatantsuansambel "Auto"

INIMESED FOLGIST

Jaana Lepamaa, 18, õpilane, liige folgimeeskonnas:

Miks oled end folgifestivaliga sidunud? Hiiu folgiga olen seotud alates esimesest festivalist, olin siis 11-aastane. Ma ei mäleta esimestest festivalidest küll palju, kuid tean seda, et Astridi õpilasena sain pealaval koos ansambliga esineda. Folgil olen saanud kandlemängijana igal aastal esineda. Konkreetset meeskonnaga liitumisaastat ma ei oskagi välja tuua - sulandumine korraldustiimi käis kuidagi nii sujuvalt. Mäletan ühte aastat, kui müüsi sõbrannadega plaate. Alates 2009. aastast tegelen folgi-nänniga. Idee reklaamtooteid teha tuli ka natuke mu enda poolt ning Astrid andis mulle võimaluse sellega tegeleda. Kuna ma olen alati uusi kogemusi otsinud, siis ei lasknud ma endale seda kaks korda öelda. Osalemine suurfestivali meeskonnas

võtab küll energiat, kuid samas see, mida sealt tagasi saadakse, on kordades suurem. Tunne, et midagi head on korda saadetud, on võrratu.

Mida festival noortele pakub ja mis konkreetset sulle meeldib? Hiiumaa noor on küllaltki "raske iseloomuga" nii nagu üks õige hiidlane ikka - saanud kodus kõva kasvatust ning oskab enda eest seista. Folk pakuks noorele tohutu kontserdielamuse. Viimastel aastatel on üritus laienenud üle terve saare, mis teeb nii noorele kui ka kohalikule inimesele osalemise lihtsamaks. Kui kultuur tuuakse koju kätte, peaks haarama võimalusest ja seda kasutama.

Kuna ma olen ise noor, siis peaksin mõistma seda, miks noorte külastajate osakaal folgil on väiksem võrreldes teiste külastajatega. Kahjuks on see minu jaoks täiesti arusaamatu, miks noori nii vähe kohale

tuleb. Arvan, et paljud asjad on kinni ka sõprades kodudes.

Miks festival mulle meeldib? Ma arvan, et kõige parem argument on see, et ma olen alates esimesest folgist sellega seotud olnud. Üks põhjus, miks ma koolist suvevaheajaga ootan, on Hiiu Folk. Poleks õiget juulikuud, kui poleks Hiiu Folki. Ja märkimata ei saa kindlasti jätta võrratult häid muusikuid.

Hiiu Folk pole tavaline festival - see on festival hiidlastele. See on kultuur ja hea muusika 2in1, mis tuuakse kohalikule saareelanikule koju kätte.

ILUSAT FOLKIMIST HIIUMAAL!

Annika Kääramees, Kassarist, 18, õpilane:

Kas oled eelnevatel aastatel Hiiu Folki külastanud? Olen ikka folgil käinud.

Mis sind folgi juures köidab? Folgi juures köidab mind see, et inimesed, kes käivad folgil, on nii rahulikud: pole mingit sigimist-sagimist, märatsemist (see on alkoholivaba üritus, mis meeldib mulle ka). Folgipäevadeks saab aja maha võtta: oma tekikese kusagile kiigepiatsile maha laotada ja head muusikat kuulata.

Martin Uuskari, 20, tudeng, liige folgimeeskonnas:

Miks oled end folgifestivaliga sidunud? Folgiga olen end sidunud, sest õppisin Astridi käe all ja ta tutvustas meile pärimusmuusikat ning selle juuri, mis on igati huvitav.

Mida festival noortele pakub ja mis konkreetset sulle meeldib? Minule meeldib festivali juures muidugi suvine vaba õhkkond, esinejad, inimesed. Noortele pakub festival erinevaid õpitubasid, mõnusat ajaveetmise võimalust, tutvustab nii Eesti kui välismaailma suuri artiste, kes on folkmuusikast teinud kunstmuusika. Enamus artistid kasutavad oma loomingus pärimusmuusika elemente või esitavad koguni autentset pärimust tuues sajandite pikkuse traditsiooni nõ otse toidulauale.

Hendrik Kannel, 17, õpilane:

Mis sind folgi juures köidab? Folgi juures köidab mind enim energia, mis kogu selle muusika ning muusikutega kaasas on.

Kas ootad selleaastast folgifestivali? Ootan selleaastaseid folgifestivale juba eelmisest aastast.

Juhan Eharand, 39, ettevõtja:

Kas oled eelnevatel aastatel Hiiu Folki külastanud? Jah, olen kahel aastal külastanud.

Mis sind folgi juures köidab? Köidab Hiiu Folgi eraldatus, saarelisus.

Kas ootad selleaastast folgifestivali? Ja mida sellelt ootad? Ootan. Pehki mõnusat etteastet. Ja näha jälle Laksi üle saja aja... kadunud geeniust.

Õhtukontsert Hiiu Folgil - foto: Mart Mõniste 2010

Üks hiidlane teisele: „Valetamise vastu pole mul midagi. Aga kui keegi minust rohkem valetab, vot seda ma ei sallii!“ :)

INIMESED FOLGIST

Kõik meie ümber on tähenduslik. Helgi Põllo

Kohtumised 80-aastaste ja vanemate inimestega tekitavad mõnikord kummalise tunde, sest oma noorusest rääkides nad justkui kirjeldaksid mingeid filmisündmusi: "Siiga söödi kogu aeg, hülgeleha samuti. Inimesed käisid rohkem paljajalu. Jalatallad tõrvati ära, et parem astuda oleks. Kiigatoolid olid igas peres, mehed tegid kõik asjad ise: kapad, toorid, lusikad, rehapiid. Vilja sarjati, lõnga kedrati, kraavidel olid madempuud, aedadel kaandud ja kojandid. Isetehtud või oli igas peres olemas, maja üleslöömine polnud mingi kunst"

Tänaseks on harv juba isegi hobuse tööks ette rakendamine, käsitsi lambaniitmine, reha ja vikatiga heinategemine, lõngaketramisest rääkimata. Mis muud, kui tuleb tõdeda, et elu meie ümber muutub usumatult kiiresti. Asjad, mis mitusada aastat taluinimese ellu sobisid, olgu või näiteks puust riidekirstud, pole enam vajalikud. Sama asi on paljude töödega. Linnalikult elades ei tule nad enam meelde. Me ei mõtle eriti sageli sellele, mida oma esivanemate tarkusest kaasas kanname ja mida tulevastele põlvedele ise edasi anname. Ja kas üldse anname, kui eri põlvkondade suhtlemine ainult põgusatel hetkedel aset leiab? Kui veel sadakond aastat tagasi saadi enamus elutarkustest kodu, küla ja naabrite elu jälgides ja jäljendades, siis nüüd juhatab virtuaalne maailm meid mistahes oskuste ja ilmingute juurde palju kergemini, jättes mulje, et kõike saabki teha ühe masinaga, et kõik on imelihtne. Kas siis üldse peaks

enam midagi vanaaegset ja kohaliku tähtsustama ning selle elushoidmise pärast muret tundma. Rõõmuga võin tunnista, et viimastel aastatel on huvi maailma püsiväärtuste vastu siiski vähehaaval kasvama hakanud. Kas põhjuseks on uue põlvkonna suurem austus eelnenu vastu, jutud maailma muutumisest või midagi muud, on tõepoolest raske öelda. Selge on see, et me kõik ühel või teisel moel vastutame endast nooremate inimeste tarkuse eest.

Juba mitu aastat on hiidlaste enesetunnet tõstnud Hiiu Folgi musitseerimise innustavad meeled. Koos laulmise ja pillimängimisega saab läbiarutatud ka mitmed pärimuse teemad.

Millest ikkagi koosneb see Hiiu-maa kultuuri alusmüür? Kuidas õnnestub Hiiu-maal tänases kontekstis muust maailmast eristuda? Valdav osa inimestest, kes Hiiu-maal elavad, oskavad seda paika vääriliselt hinnata, sest nad armastavad nii vaikust, rohelust, meremüha kui ka inimeste omavahelist usalduslikku suhtlemist. Nad lepivad tühjate teedega, neid ei vii endast välja poolteist tundi praamisõitu või mõned muud pikad ootamised. Mäletan, et aastaid tagasi mõtlesin sageli sellest, kuipalju me oleme ise mõjutanud meid ümbritsevast elukeskkonnast ja kuipalju meie mõjutame ümbritsevat. Kui tähtis on see, millises majas me elame, milliseid vaipu, riideid või kangaid kasutame, milliseid värve eelistame? Me ju ise loome maailma, milles elame.

Teisalt kanname me kindlasti kaasas ka oma emalt-isalt omandatud väärtushinnanguid, kogemusi ning eelistusi. Nii mõeldes leidsin Anneli Jussila artikli „Tööstuslikult tootmisel käsitöötraditsiooni poole“, kus ta kirjutab: „Inimese vaimse kultuuri, mentaliteedi ja tema esememaailma vahel valitseb kindel ja tugev side. Mitte ühelgi tasandil pole ükskõik, milliste esemetega me end ümbritseme, milliste esemete ja ehitiste kaudu vormub meie elu. Ese, toode, ehitise ei ole mitte surnud materjal, vaid kannab eneses mitmetasandilisi tähendusi, mida argielus on raske näha, kuid mis mõjutavad meie elu pidevalt. Füüsilisel, meie endi rajatud keskkonnal oleks justkui omaette mõistus ja oma moraal. Tal on eriline suhe suurema terviku, loodusega.“

Kui see tõepoolest niiviisi on, peaksime olema hoolikad uuendusi tehes, võiksime ehk rohkem väärtustada läbiproovitud, ehtsat ja oma. Sellest, mis hiidlasele tema kodus omast on olnud, tuleb taas juttu tänavusel pärimuspäeval.

Helgi Põllo Pikas Majas Hiiu Folk 2008
- foto: Tuuli Tammla

Hiiu Folk – eeskujuks ühiskonnale

Lauri Beekmann
Eesti Karskusliidu esimees

Eesti Karskusliit valis Hiiu Folgi Aasta Tegijaks 2009. Oleme sel moel pööranud tähelepanu isikutele, tegudele või ettevõtmistele, mis või kes on oluliselt panustanud alkoholi tarvitamisega seotud kahju vähendamisele ja karske eluviisi propageerimisele.

Alkoholi tarvitamine on kogu ühiskonda laastav probleem, kuid eriliselt kerkib esile noorte ja laste alkoholi tarvitamine, mille juured on

olulisel moel eeskujus, mida alaealised kõikjal enda ümber näevad. On vähetõenäoline, et uus generatsioon omandab parema tervisekäitumise, kui nad näevad, et pidu ja näiteks ka spordile kaasaelamine on lahutamatu seotud alkoholi tarvitamisega. Ühiskond muutub tervemaks ja eluviisidega seotud kahjud vähenevad, kui rohkeneb nende eeskujude hulk, kes tõstavad esile tervet elukäsitlust, puhast kultuuri ja sotsiaalset hoolimist.

Hiiu Folk on siin tõeliselt heaks eeskujuks ning omamoodi teerajajaks. Alkoholivaba suurürituse korraldamisega luuakse lisaks kvaliteetsele kultuurisündmusele ka laste- ja peresõbralik keskkond, mis võimaldab meeldivalt koos aega veeta ning mis rõhutab häälekalt, et selline rahvaüritus ei pea olema segatud alkoholi tarvitamisega. Tõepoolest, on veel kultuuri, mis on nauditav täiesti selge peaga.

Ave Alavainuga Hiiumaast ja muust

Kui ma ei eksi, siis oled sa tänaseks elanud Hiiumaal pea 35 aastat ehk siis peaaegu poole oma elust. Mis see on, mis sind Hiiumaaga nii tugevalt seob, et sa siia püsima jäid?

Tõepoolest, oktoobris saab 35 aastat täis. Ausalt öeldes, jäin siia, sest siin oli piiritsoon. Siit ei saanud keegi mind ilma minu kutseta kätte ja ma ei pidanud üllatuskülalisi kartma. Vahepeal käisin tööd otsimas Haapsalus ja Keilas, kuid näiteks pealinnaelu pole mind kunagi köitnud. Olen rahul, et siia jäin, kurta pole millegi üle.

Kas sind on Hiiumaal kunagi vaevanud piiratud tunne? Pean silmas seda, et meri on ümberingi ja saarel ei ole kõik asjad käe-jala kõrval. Või on just vastupidi, et Hiiumaa kaldaid uhtuv meri loob kodutunde ja inspireerib tegutsema?

Ei ole mind miski piiranud. Kes otsib, see leiab endale alati tegevust. Pean end selles osas parandamatuks maailmaparandajaks. Olen rohkem kindlasti metsa- kui mereinimene. Terve elu olen end merega harjutanud, nooruses olin isegi purjesportlane, kuid siiani olen rohkem metsa poole.

Kuidas sa hiidlasi iseloomustaksid? Mis neid mandri-inimestest eristab?

Hiidlastega kuuluvad kokku sõnamängud ja huumorimeel. Ühe Hiiumaale asumise põhjusena tavatsen ütelda, er mandril ei

saadud mu naljadest aru. Üldse on hiiu naljadega mandril niimoodi, et naljast arusaamine võtab liiga kaua aega. Sa oled enda kohta öelnud, et oled selle ajaga elanud kolm elu, kui teised oma ühte venitavad. Räägi, palun, mõni lõbus seik hiidlastega, mis sulle praegu esimesena mõtteisse kargab. Ükskord oli mul naabrimees külas. Ei läinud ega läinud ära, kuigi mina muudkui ootas, et läheks. Vaatasin pidevalt üle öla kella, kuni naabrimees ütles: „Mis sa sest kellast vahid, aeg pole veel alan'dki...”. Siiani ajab see sügavamõtteline ütlemine suu muigele.

Sa oled kirjanik – kunstinimene, nagu öeldakse. Kas sinu arvates pööratakse Eestis kultuuri edendamisele piisavalt palju tähelepanu? Alati võiks rohkem. Üksikute vananevate kultuuritegelaste saatusele pööratakse aga palju rohkem tähelepanu kui näiteks Venemaal. Seal vajuvad nad unustusse, kuid siin hoiavad inimesed rohkem üksteisel silma peal. Juba ainuüksi elutööstipendumid on piisavalt suured, et endale kasvõi hooldaja palgata. Mul endal on lausa kuninglik elu. Kärkla on minu teada ainus linn, kus on invatransport – invabuss, mis pole kallis nagu invataksod.

Kas hiidlased võtavad kultuurielust aktiivselt osa või on saarerahvas pigem kultuuri-kauge? Hiidlane valib, ei jookse huupi igale poole. Profikunsti hinnatakse alati, aga enne

Ave Kärklas -
foto: Tõnis Aljas,
Hiiu Folk 2009

igasuguste taidluskollektiivide esinemisi mõeldakse hoolega, kas minna või mitte. Ja kui profid mütsiga lööma tulevad, siis hiidlane paneb seda hästi tähele ja toriseb ka.

„Ave Vita!”-s toimuvatele üritustele inimesi jätkub?

„Ave Vita!”-s on alati inimesi kohal, täpselt parasjagu palju.

Kiideldata võib sellega, et 15 aasta jooksul on olnud kõik üritused kohvilauaga ning mitte ükski neist pole olnud tasuline.

Ütle lõpetuseks midagi tänavustele folgilistele – mingi mõte, mida nad saaksid endaga elus kaasas kanda.

„...sa norutada jõuad igal ajal, kuid käia naeratades raskel rajal on tugevate saatust, võta see!”
(A. Alavainu, „Tütrele”)

Folgi lõpetab kirikute päev – Kärklas ansambel Robirohi

Juba mitu aastat on Hiiu Folgile lõppakordi andnud kirikute päev, mil inimestel on võimalus erinevates Hiiumaa kirikutes kaunikõlalisi kontserte kuulata ja vaadata. Kahel möödunud aastal, nagu ka tänavu, on üheks kirikupäeval esinejaks olnud 5-liikmeline bluegrass- ja bluegrass-gospel grupp Robirohi. Ansambli laulja ja mandoliini mängija **Aivar Nurmik** ning **Robert Kreutzwald**, kes mängib nii banjot, kitarr, kui ka laulab, olid lahkelt nõus natukene Hiiu Folgist ja muusikast rääkima.

Olete käinud juba mitu aastat Hiiu Folgil esinemas. Mis on eriti meeldinud?

A: On meeldinud see, et publik on

meelestatud meie muusikat kuulama. Inimesed tulevad kohale teadlikult ja neid on küllalt palju – see on meile kui esinejatele tunnustuseks sellest, et teeme õiget asja. Robert: Hea kollektiivide valik.

Mida uut olete Hiiumaa kohta avastanud?

A: Näiteks Luige baari Käinas, kust saab hästi ja odavalt süüa.

R: Kauneid kirikuid, kus polnud varem käinud. *Kui palju olete oma esinemise kõrvalt Hiiu Folgist osa saanud?*

A: Vastavalt eelistustele täiesti piisavalt. On olnud huvitavaid esinejaid.

Teie repertuaar on valdavalt vaimulik. Miks te laulate vaimuliku sisuga laule?

A: Sest iga inimene on vaimulik. Erinev on vaid see, kuidas keegi seda välja näitab.

R: Lse oleme kristlased ja tahame seda rõõmusõnumit jagada ka teistega. Nagu ütleb üks laulusalm: „Hoidkem ikka päikselisemale poolele oma elus”.

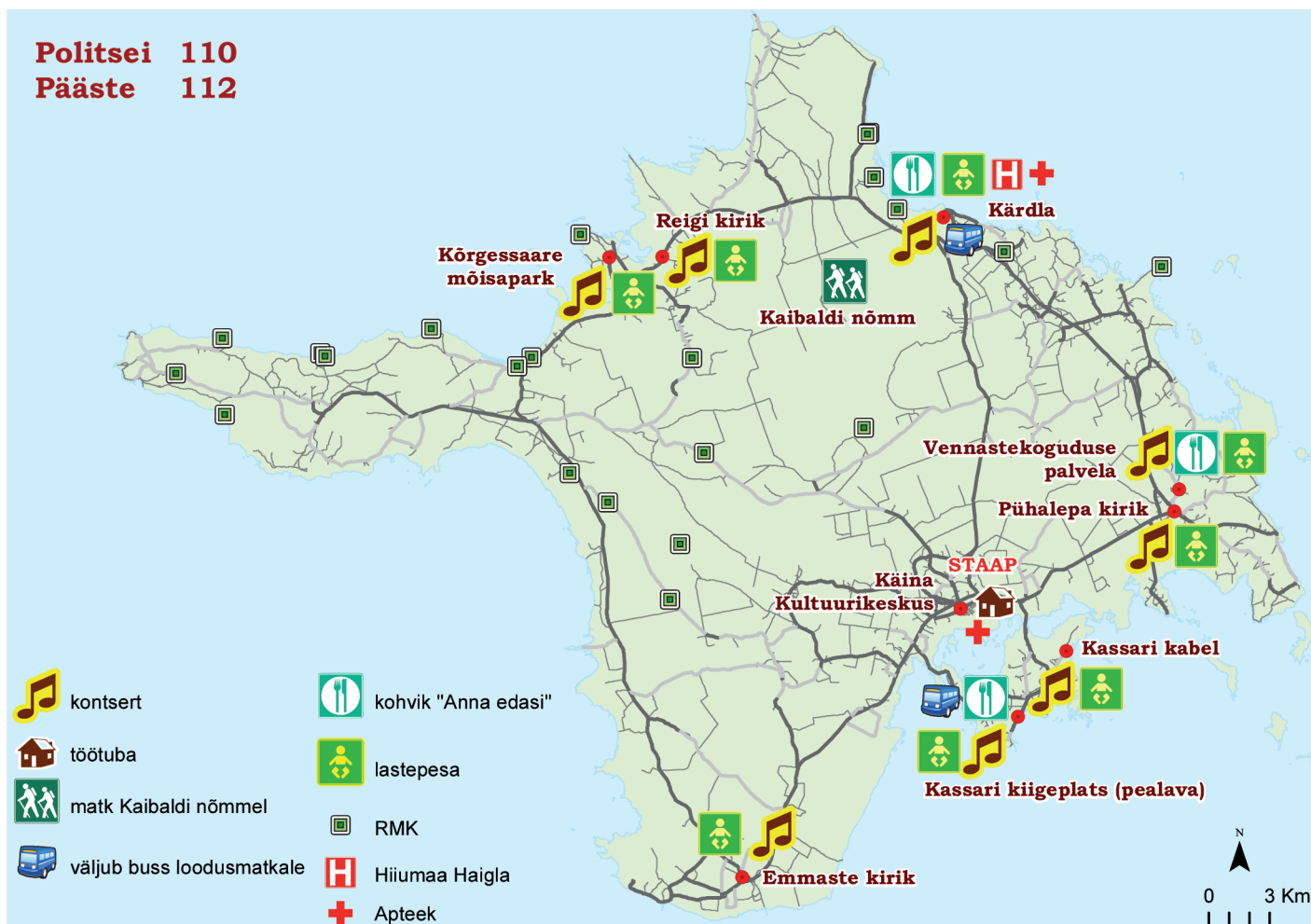

Robirohi - foto: Enn Sutting 2010

Vanem mandri naine vaatab õhtupimeduses kaugelt Kõpu tuletorni ja imestab: „Küll neil hiidlastel on ikka kannatust! Päris lühikese aja jooksul on tuul tornid tule mitukümmend korda ära puhunud, aga nad süütavad selle jälle uuesti.”

Politsei 110
Pääste 112

Festivalikülalise meelespea!

- Austan ennast ja teisi.
- Ei jäta endast maha prügi.
- Kui kohe kuidagi ilma suitsetamiseta ei saa, siis suitsetan festivalialal selleks ettenähtud kohas.
- Ei tarbi festivaliplatsil alkoholi.
- Lemmikloomi festivalile kaasa ei too.
- Arvestan teistega enda ümber.

Hiiu Folgi Lehe väljaandja:
MTÜ Hiiumaa Kultuuri Selts
Toimetajad: Liisa Otsak, Astrid Nõlvak
Kujundaja: Jaana Kukk
Fotod: Pärimusmuusikafestivali Hiiu Folk
erakogu; asjaosaliste erakogu
Kaardi koostanud: Urve Pill

Loodusmatk 2010 - foto: Tõnis Aljas

Hiiu Folk 2007, Kassari Kiigeplats - foto: Hanno Luukas

Eesti Rahvakultuuri
Arendus- ja KoolitusKeskus

mulgireisid

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

Hiiumaa.ee

HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU

RAHVAKULTUURI KESKUS
RAHVAKULTUURI
ARENDEUS- JA KOOLITUSKESKUS

KULTUURIMINISTERIUM